

Konjunkturbarometern
Oktober 2017

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Statistik och data hittar du på www.konj.se/statistik.

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Företag	7
Totala näringslivet	7
Tillverkningsindustri.....	8
Bygg- och anläggningsverksamhet.....	9
Handel	11
Privata tjänstenärings.....	12
Hushåll	14
FÖRDJUPNING	
Tillverkningsindustrins konfidensindikatorer	16

Sammanfattning

Barometerindikatorn sjönk marginellt i oktober, från 113,9 i september till 113,3. Den pekar dock fortsatt på en betydligt starkare tillväxt än normalt i svensk ekonomi. Nedgången förklaras av tillverkningsindustrin vars konfidensindikator backade något efter förra månadens kraftiga uppgång. Indikatorerna för samtliga övriga sektorer steg och hushållens förtroende för ekonomin ökade.

Tillverkningsindustrins konfidensindikator föll förvisso i oktober, men från det högsta värde som uppmätts i undersökningen. Den landar på 121,1 vilket också är en historiskt hög nivå. Industriföretagen är fortsatt mycket nöjda med orderstockarna och produktionskapaciteten har byggts ut ytterligare. Kapaciteten anses trots det inte vara tillräcklig och det främsta hindret för ökad produktion uppges inte längre vara efterfrågeläget utan brist på maskin- och anläggningskapacitet.

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet steg 1,2 enheter och visar på ett fortsatt mycket starkt läge.

Detaljhandelns konfidensindikator steg 1,9 enheter i oktober, främst till följd av mer positiva signaler om de senaste månadernas försäljningsutveckling. Indikatorn pekar på ett något starkare läge än normalt inom detaljhandeln.

Tjänsteindikatorn, som länge legat stabilt en bit över det historiska genomsnittet, ökade med 0,4 enheter. Antalet anställda uppges ha ökat i jämförelsevis stor omfattning de senaste månaderna. Trots det är andelen tjänsteföretag som uppger att de har brist på personal den största sedan 2003. Arbetskraftsbrist anses också vara det främsta hindret för verksamheten.

Företagen tror att inflationen kommer att uppgå till 1,3 procent om tolv månader. Motsvarande siffra var i juli 1,2 procent. Hushållens inflationsförväntningar uppgår till 2,8 procent jämfört med 2,5 procent i september.

Begrepp och metod

Barometerindikatorn

har som syfte att mäta det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin genom att använda informationen från både företags- och hushållsbarometern. Barometerindikatorn samvarierar med förändringen av BNP. Den har standardiserats till medelvärde 100 och standardavvikelse 10. Standardiseringen av Barometerindikatorn innebär att den inte kan beräknas som ett vägt medelvärde av de ingående sektorernas konfidensindikatorer.

Konfidensindikatorer

används för att sammanfatta situationen och förväntningarna i en viss bransch eller sektor. De är standardiserade till medelvärde 100 och standardavvikelse 10.

Nettotal

är skillnaden mellan andelen respondenter som svarat till exempel ökat respektive minskat eller bättre respektive sämre på en fråga.

Säsongsrensade och utjämnade tidsserier

Säsongsrensning av en tidsserie innebär att avlägsna variationer och effekter i tidsserien som beror på säsong. En säsongsrensad och utjämnad tidsserie visar en mer långsiktig utveckling hos serien och tar bort brus i högre grad än den säsongsrensade serien. När en tidsserie förlängs med ett nytt värde så kommer säsongsrensade värden samt säsongsrensade och utjämnade värden att revideras något.

Läget

++ mycket starkare än normalt
+ starkare än normalt
= ungefär som normalt
- svagare än normalt
-- mycket svagare än normalt

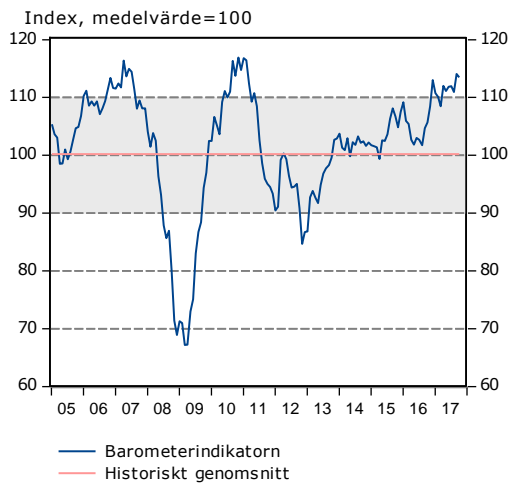
Läs mer om begrepp och metoder i metodboken för Konjunkturbarometern: www.konj.se/metodbok

Tabell 1 Indikatorer i Konjunkturbarometern

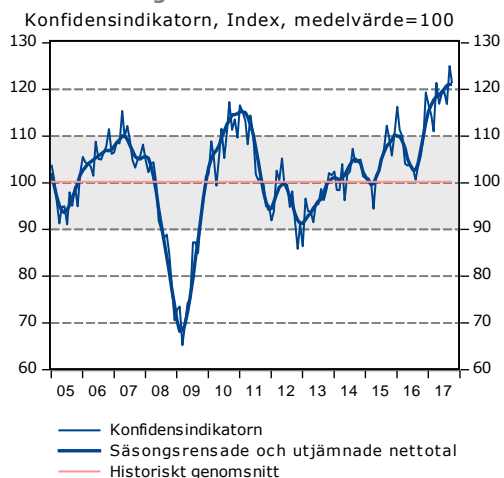
Index medelvärde=100

	aug 2017	sep 2017	okt 2017	Förän- dring	Läget
Barometerindikatorn	110,8	113,9	113,3	-0,6	++
Konfidensindikatorer					
Tillverkningsindustri	116,6	124,8	121,1	-3,7	++
Bygg- och anläggningsverksamhet	115,0	114,0	115,2	1,2	++
Detaljhandel	103,0	101,2	103,1	1,9	+
Privata tjänstenärings verksamheter	105,6	104,3	104,7	0,4	+
Hushåll	101,7	101,8	105,3	3,5	+

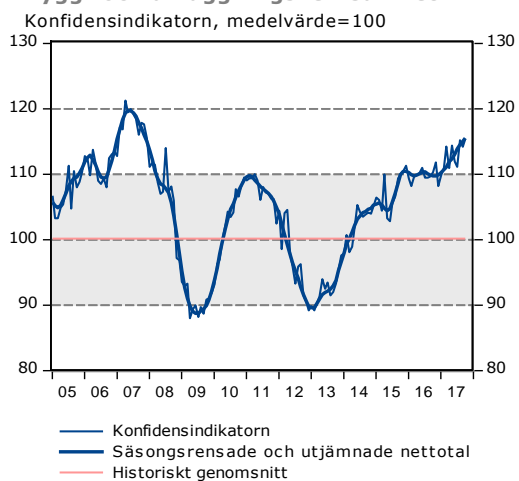
Barometerindikatorn

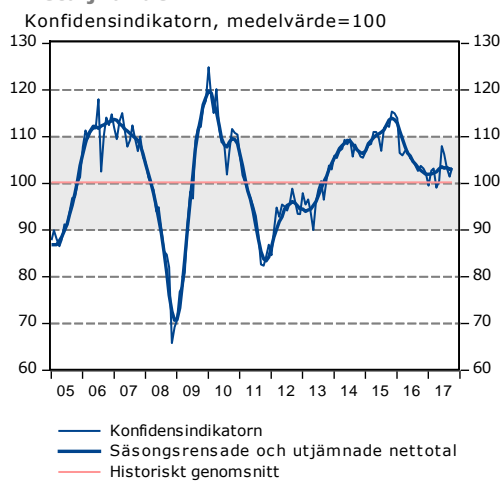
Tillverkningsindustri

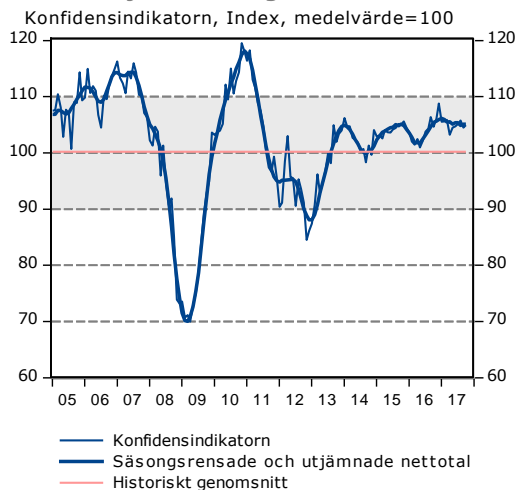
Bygg- och anläggningsverksamhet

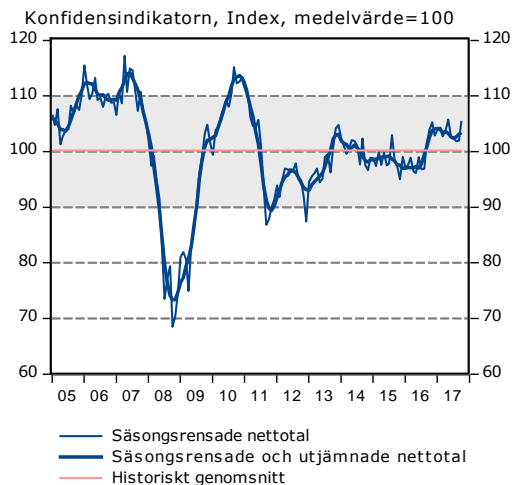
Detaljhandel

Privata tjänstenäringsar

Hushåll

Företag

Totala näringslivet

MEST POSITIVA SYNEN PÅ EFTERFRÅGELÄGET PÅ 10 ÅR

Konfidensindikatorn för näringslivet sjönk marginellt i oktober men visar fortsatt på ett betydligt starkare läge än normalt. Företagens redan mycket positiva syn på efterfrågeläget har stärkts ytterligare och har inte varit så ljus sedan strax innan finanskrisen.

Sysselsättningen har ökat starkt de senaste månaderna. Trots det uppger en allt större andel av företagen att de har brist på personal och anställningsplanerna visar på ytterligare nyanställningar de närmaste månaderna.

Priserna har höjts i större utsträckning än normalt och de samlade omdömena om lönsamheten är oförändrat positiva.

Företagen tror att inflationen kommer att uppgå till 1,3 procent om tolv månader, vilket kan jämföras med 1,2 procent i juli.

Tabell 2 Totala näringslivet, månadsvisa frågor

Säsongrensade netttotal

	Medel	jul 2017	aug 2017	sep 2017	okt 2017
Konfidensindikator	100	110,1	109,1	110,4	109,9
Efterfrågeläge	-18	5	5	7	10
Antal anställda, utfall	-3	18	13	16	18
Antal anställda, förväntningar	-3	22	19	20	21

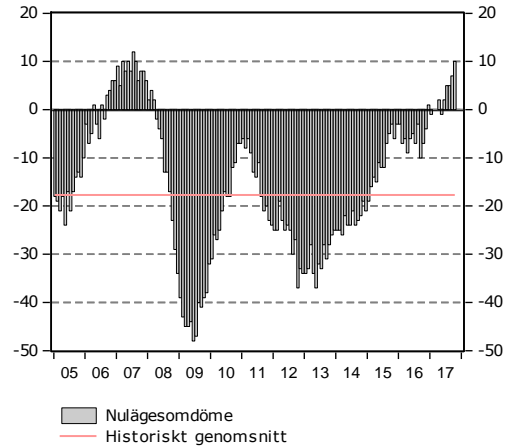
Tabell 3 Totala näringslivet, kvartalsvisa frågor

Säsongrensade netttotal

	Medel	jan 2017	apr 2017	jul 2017	okt 2017
Brist på arbetskraft	23	36	38	41	43
Lönsamhet	-3	5	4	7	6
Priser, utfall	3	14	13	10	11
Inflationsförväntningar på 12 mån sikt (i procent)		1,1	1,2	1,2	1,3

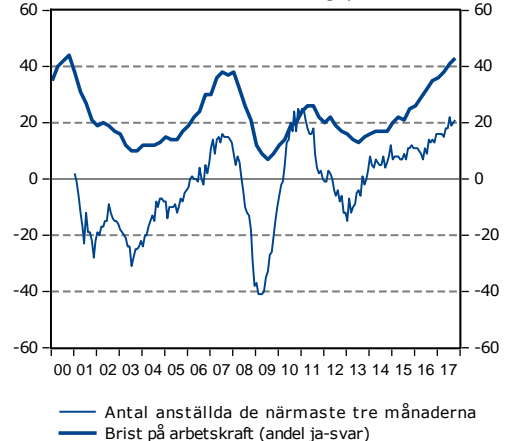
Totala näringslivet

Efterfrågeläge (nulägesomdöme), säsongrensade netttotal

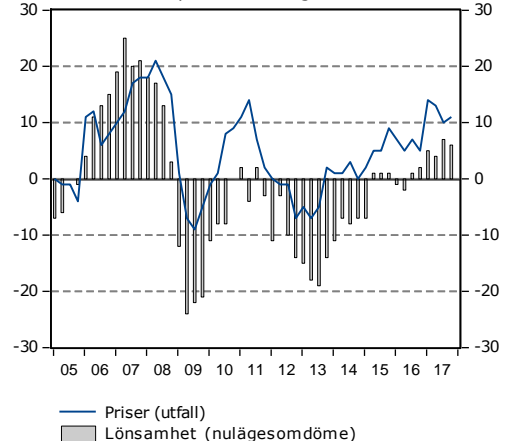
Totala näringslivet

Arbetskraftsbrist och anställningsplaner

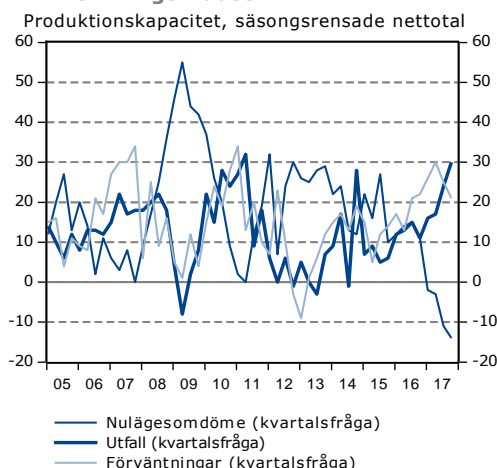

Totala näringslivet

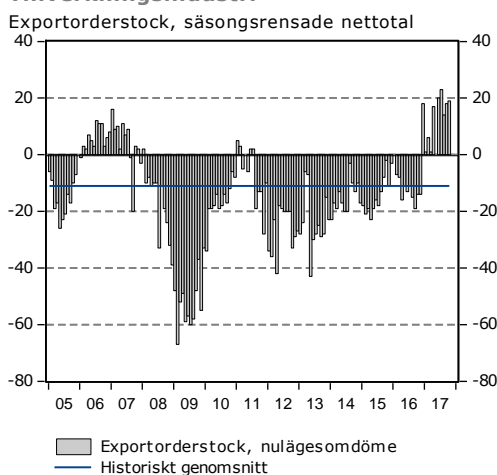
Lönsamhet och priser, säsongrensade netttotal

Tillverkningsindustri

Tillverkningsindustri

Tillverkningsindustri

Tillverkningsindustri

PRODUKTIONSKAPACITETEN RÄCKER INTE TILL

Utfall och nuläge: Industriföretagen fortsätter att rapportera om stark produktionstillväxt. Produktionskapaciteten har byggts ut ytterligare, men anses trots det inte vara tillräcklig och det främsta hindret för ökad produktion uppges vara brist på maskin- och anläggningskapacitet. Kapacitetsutnyttjandet har ökat något, till 87 procent i oktober jämfört med 86 procent i juli och 85 procent i april.

Tillverkningsindustrin redovisar mycket god ordertillväxt, både på hemma- och exportmarknaden, och omdömena om orderstockarna är fortsatt historiskt positiva på bred front. Mest nöjda är stål- och metallverk, massaindusti, motorfordons- och annan transportmedelsindustri samt maskinindustri.

Industriföretagen rapporterar om en allt starkare sysselsättningsutveckling. Samtidigt har andelen företag som redovisar brist på arbetskraft ökat ytterligare, till 54 procent, vilket är det högsta bristtalet som uppmäts sedan 1996. Framför allt är bristen på tekniska tjänstemän ovanligt hög.

Försäljningspriserna har höjts i ungefär normal utsträckning de senaste månaderna samtidigt som omdömena om lönsamheten förbättrats ytterligare. Industriföretagen är nu mer nöjda med lönsamheten än de varit på 10 år.

Förväntningar och planer: En ovanligt stor andel av industriföretagen planerar att bygga ut produktionskapaciteten och produktionsplanerna för kommande tre månaderna är betydligt mer optimistiska än normalt. Mest optimistiska om produktionsutvecklingen framöver är företagen inom motorfordonsindustri, maskinindustri, massaindusti och elektronikindustri.

Förväntningarna på ordergången från hemmamarknaden har höjts något och indikerar en betydligt starkare utveckling än normalt de närmaste månaderna. De samlade förväntningarna på exportordergången ligger däremot kvar på en historiskt normal nivå.

Industrins anställningsplaner, som justerats upp ytterligare, pekar på en mycket stark sysselsättningsutveckling de närmaste tre månaderna.

En något större andel företag än normalt aviserar prishöjningar de närmaste månaderna, både på hemma- och exportmarknaden.

Tabell 4 Tillverkningsindustri, månadsvisa frågor

Säsongsrensade netttotal

	Medel	jul	aug	sep	okt
		2017	2017	2017	2017
Utfall och nuläge					
Produktionsvolym	15	33	29	34	35
Orderingång hemmamarknad	6	25	21	20	23
Orderingång exportmarknad	12	24	22	34	37
Orderstock, nulägesomdöme	-17	19	17	18	17
Exportorderstock, nulägesomdöme	-11	23	14	18	19
Färdigvarulager, nulägesomdöme	13	-2	2	0	-3
Antal anställda	-9	24	18	22	25
Förväntningar och planer					
Produktionsvolym	21	29	28	50	35
Försäljningspriser hemmamarknad	8	14	14	18	13
Försäljningspriser exportmarknad	1	11	11	27	5
Antal anställda	-12	20	18	20	22

Tabell 5 Tillverkningsindustri, kvartalsvisa frågor

Säsongsrensade netttotal

	Medel	jan	apr	jul	okt
		2017	2017	2017	2017
Utfall och nuläge					
Produktionskapacitet	9	16	17	24	30
Kapacitetsutnyttjande (%)	84	83	85	86	87
Brist på arbetskraft	28	42	47	51	54
Yrkesarbetare	27	23	29	33	36
Tekniska tjänstemän	17	34	36	41	44
Lönsamhet	-4	-2	8	17	19
Förväntningar och planer					
Orderingång hemmamarknad	9	23	17	19	22
Orderingång exportmarknad	15	24	15	20	17
Produktionskapacitet	10	26	30	25	21

Bygg- och anläggningsverksamhet

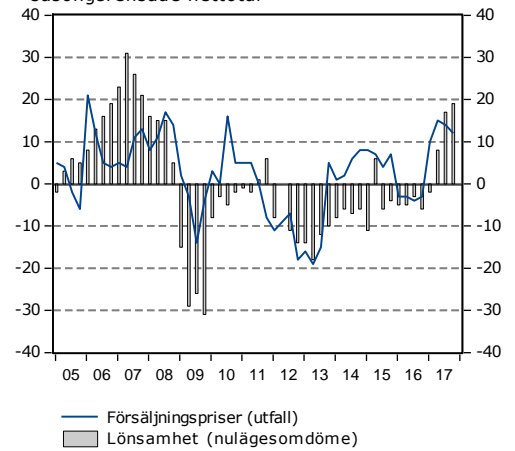
FORTSATT VÄXANDE ORDERSTOCKAR

Utfall och nuläge: Företagen inom bygg- och anläggningsverksamhet rapporterar om en klart svagare byggtillväxt än tidigare under året. Försvagningen är dock enbart hänförlig till husbyggena medan anläggningsbyggena rapporterar om en fortsatt stark utveckling.

Orderstockarna uppges dock ha ökat påtagligt de senaste tre månaderna och företagen är oförändrat mycket nöjda med stor-

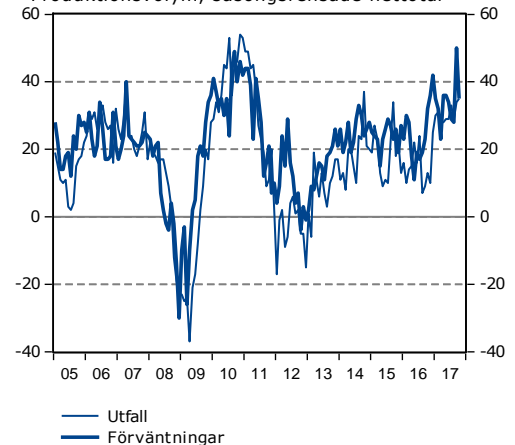
Tillverkningsindustri

Lönsamhet och försäljningspriser, säsongsrensade netttotal

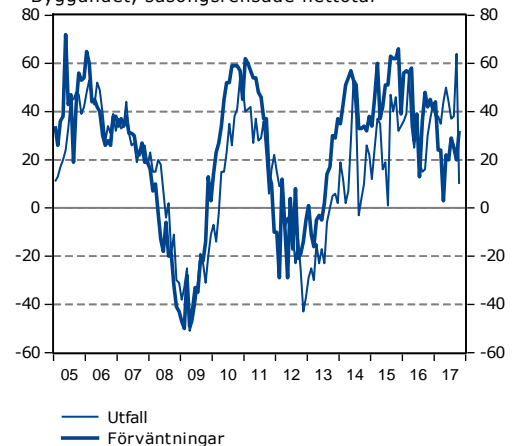
Tillverkningsindustri

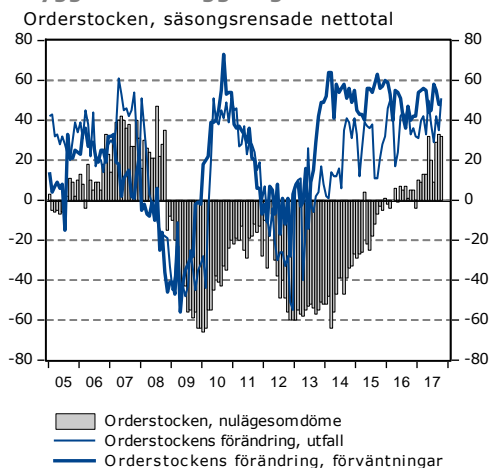
Produktionsvolym, säsongsrensade netttotal

Bygg- och anläggningsverksamhet

Bygget, säsongsrensade netttotal

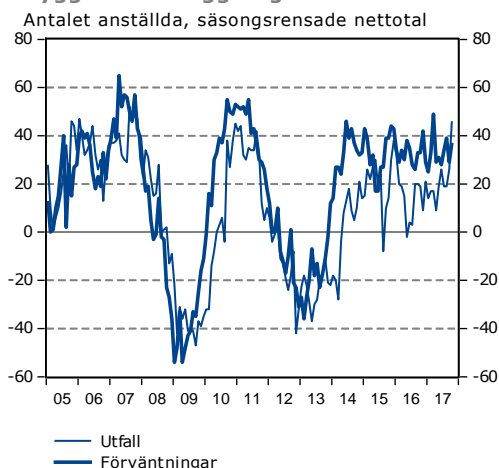
Bygg- och anläggningsverksamhet

leken på orderstockarna. Anbudspriserna har kunnat höjas i betydligt större utsträckning än normalt.

Byggföretagen rapporterar fortsatt om en mycket stark sysselsättningsutveckling de senaste månaderna. Nyanställningar har dock endast skett bland husbyggarna. Samtidigt fortsätter såväl hus- som anläggningsbyggarna att ange brist på arbetskraft som det främsta hindret för ökat byggande.

Förväntningar och planer: En stor andel av företagen räknar med fortsatt växande orderstockar och anställningsplanerna pekar på en mycket stark sysselsättningsutveckling även de närmaste tre månaderna. Förväntningarna på byggandet steg i oktober, efter två månaders försvagning.

En jämförelsevis stor andel byggföretag aviserar prishöjningar på tre månaders sikt.

Bygg- och anläggningsverksamhet

Tabell 6 Bygg- och anläggningsverksamhet, månadsvisa frågor

Säsongrensade netttotal

	Medel	jul 2017	aug 2017	sep 2017	okt 2017
Utfall och nuläge					
Byggandet	8	37	38	64	10
Anbudspriser	-6	22	16	25	24
Orderstock, förändring	4	29	42	35	51
Orderstock, nulägesomdöme	-27	9	29	33	32
Antal anställda	-3	19	19	26	46
Förväntningar och planer					
Byggandet	13	29	25	20	32
Anbudspriser	0	26	29	25	21
Orderstock	10	58	55	48	48
Antal anställda	3	34	39	29	37

Bygg- och anläggningsverksamhet

Tabell 7 Bygg- och anläggningsverksamhet, kvartalsvisa frågor

Säsongrensade netttotal

	Medel	jan 2017	apr 2017	jul 2017	okt 2017
Utsiktarna på byggmarknaden på ett års sikt	-7	18	5	14	13

Handel

POSITIVA SIGNALER FRÅN LIVSMEDELSHANDELN

Utfall och nuläge: Handelssektorn rapporterar om en något högre försäljningstillväxt än normalt de senaste tre månaderna. Denna bild delas dock inte av den specialiserade butikshandeln som rapporterar om en svagare försäljningsutveckling än normalt. Det samlade omdömet om nuvarande försäljningssituation är dock fortsatt mer positivt än normalt. Särskilt nöjda är företagen inom livsmedelshandeln.

Den samlade bedömningen av varulagrens storlek är oförändrad från föregående månad och nära det historiska genomsnittet. Inom handel med motorfordon har dock missnöjet med lagren ökat något.

Antalet anställda har ökat i jämförelsevis stor omfattning de tre senaste månaderna samtidigt som andelen företag som redovisar brist på personal är högre än normalt i samtliga delbranscher utom i partihandeln.

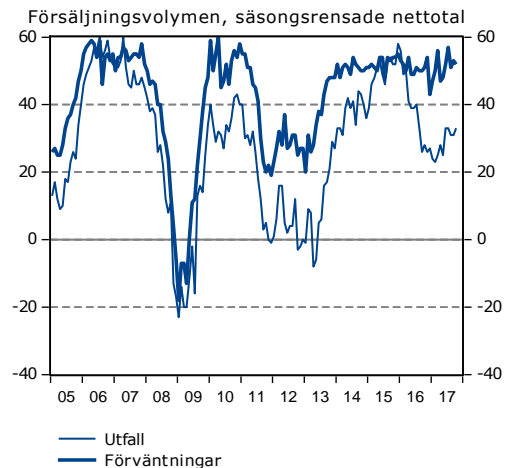
Handlarna är tillfreds med lönsamheten och rapporterar sammantaget om höjda försäljningspriser de tre senaste månaderna. Där skiljer det sig dock åt mellan delbranscherna. Inom handel med motorfordon är företagen mycket nöjda med lönsamheten, medan den specialiserade butikshandeln redovisar ett ökat missnöje.

Förväntningar och planer: Handlarna är sammantaget mer optimistiska än normalt om kommande tre månaders försäljningsutveckling liksom om utsikterna på sex månaders sikt. Varuköpen väntas öka i något större omfattning än normalt.

Företagens anställningsplaner är sammantaget mer optimistiska än normalt. Framför allt är företagen inom handel med motorfordon och partihandel optimistiska om sysselsättningsutvecklingen.

Försäljningspriserna väntas sammantaget stiga i normal utsträckning på tre månaders sikt.

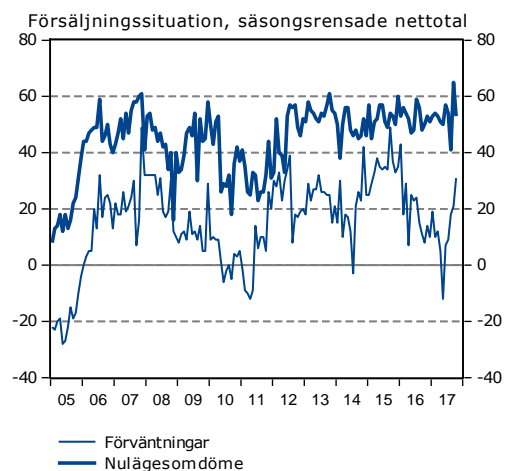
Handel

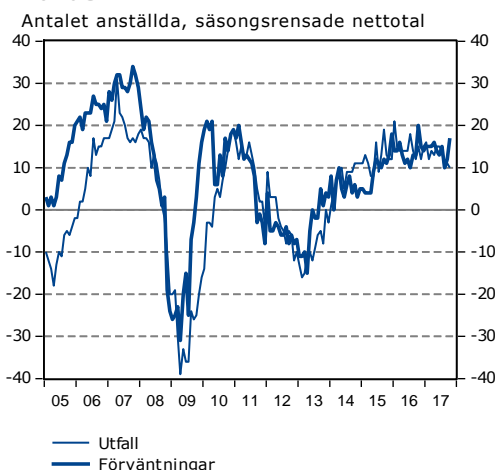

Specialiserad butikshandel

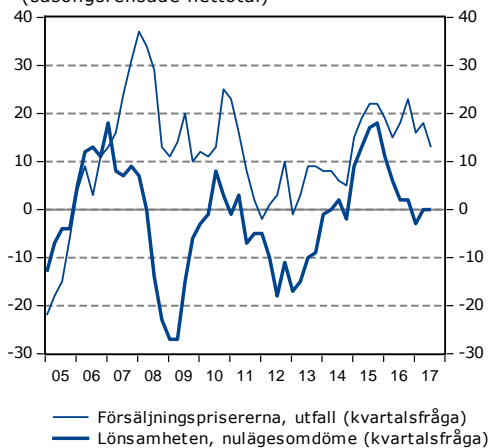

Livsmedelshandel

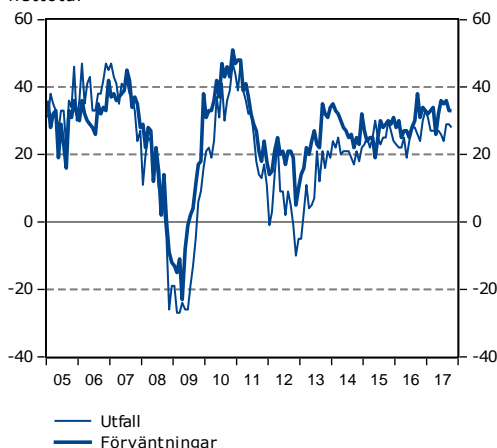

Handel**Handel**

Lönsamhet och försäljningspriser
(säsongsrensade netttotal)

Privata tjänstenärningar

Efterfrågan på företagets tjänster, säsongsrensade netttotal

Tabell 8 Handel, månadsvisa frågor

Säsongsrensade netttotal

	Medel	jul	aug	sep	okt
		2017	2017	2017	2017
Utfall och nuläge					
Försäljningsvolym	27	33	31	31	33
Nuvarande försäljningssituation	0	9	6	10	15
Varulager, nulägesomdöme	25	20	24	23	23
Antal anställda	3	14	10	11	10
Förväntningar och planer					
Försäljningsvolym	39	57	51	53	52
Försäljningspriser	15	17	10	14	15
Inköp av varor	22	39	36	37	33
Antal anställda	10	15	10	12	17
Försäljningssituation om 6 mån	38	54	51	54	53

Tabell 9 Handel, kvartalsvisa frågor

Säsongsrensade netttotal

	Medel	jan	apr	jul	okt
		2017	2017	2017	2017
Brist på personal	12	20	22	19	19
Lönsamhet	-6	2	-3	0	0

Privata tjänstenärningar**BRIST PÅ ARBETSKRAFT ÄR DET FRÄMSTA HINDRET**

Utfall och nuläge: Tjänsteföretagen rapporterar om en förhållandevis stark efterfrågeutveckling de senaste månaderna och den samlade bedömningen av storleken på uppdragsvolymen fortsätter att vara betydligt ljusare än normalt.

Antalet anställda uppges ha ökat i jämförelsevis stor omfattning de senaste månaderna. Samtidigt har andelen företag som redovisar att de har brist på personal också ökat, till den högsta som uppmäts sedan tjänstebarmetern startade 2003. Datakonsulter, arkitekter, tekniska konsulter och landtransportföretag redovisar högst bristtal. Arbetskraftsbrist anses också vara det främsta hindret för företagets verksamhet.

Drygt hälften av företagen inom de privata tjänstenärningarna säger sig kunna öka produktionen givet befintliga resurser. Denna andel har dock successivt minskat under året, från 64 procent i januari till 52 procent i oktober. Resursutnyttjandet uppgår till 95 procent i oktober jämfört med 94 procent i juli.

Försäljningspriserna har höjts i något större utsträckning än normalt de senaste månaderna och företagets samlade bedöm-

ning av lönsamheten är att den är tillfredsställande och därmed något mer positiv än normalt.

Förväntningar och planer: Tjänsteföretagens förväntningar på efterfrågeutvecklingen är oförändrat optimistiska och visar på en förhållandevis stark utveckling de kommande månaderna. Även anställningsplanerna är oförändrade från förra månaden och uppgår till en betydligt högre nivå än normalt.

Företagen väntar sig kunna höja försäljningspriserna i ungefär normal utsträckning de närmaste månaderna.

Tabell 10 Privata tjänstenärningar, månadsvisa frågor

Säsongrensade netttotal

	Medel	jul	aug	sep	okt
		2017	2017	2017	2017
Utfall och nuläge					
Företagets verksamhet	22	24	21	19	22
Efterfrågan	18	24	29	29	28
Uppdragsvolym, nulägesomdöme	-26	-4	-2	1	2
Försäljningspriser	4	5	6	9	11
Antal anställda	0	17	13	17	17
Förväntningar och planer					
Efterfrågan	24	35	36	33	33
Försäljningspriser	10	9	12	9	13
Antal anställda	6	25	23	22	22

Tabell 11 Privata tjänstenärningar, kvartalsvisa frågor

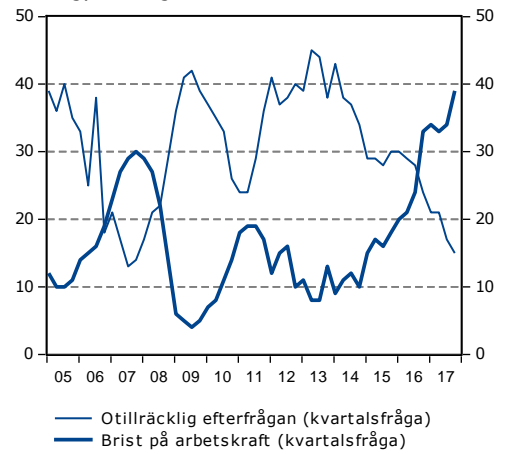
Säsongrensade netttotal

	Medel	jan	apr	jul	okt
		2017	2017	2017	2017
Brist på personal	22	40	39	41	46
Lönsamhet	-6	8	7	4	4

Svaren samlades in mellan 29 september och 18 oktober.

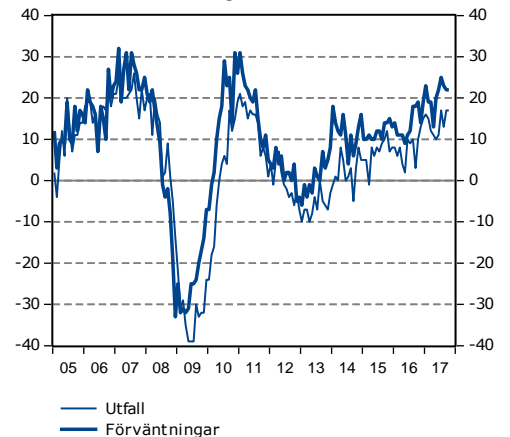
Privata tjänstenärningar

Fremsta hindret för företagets verksamhet (andel företag), säsongrensade värden

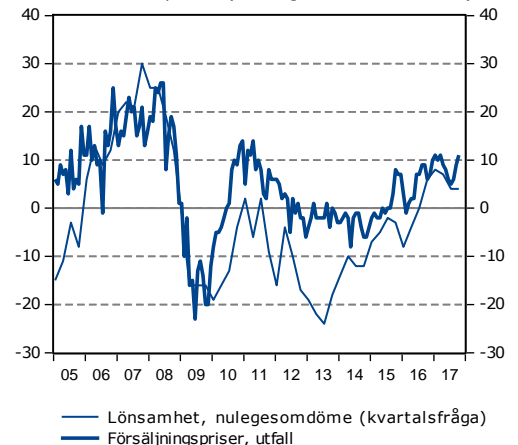
Privata tjänstenärningar

Antal anställda, säsongrensade netttotal

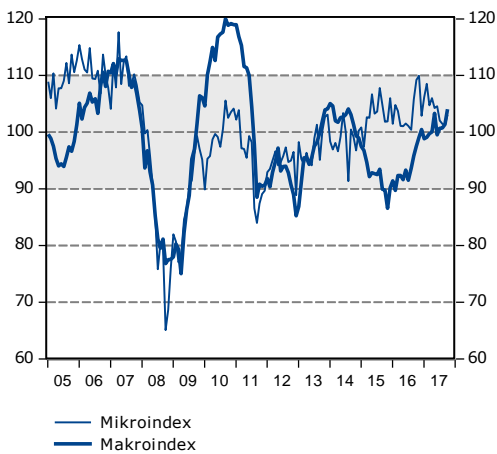
Privata tjänstenärningar

Lönsamhet och priser (säsongrensade netttotal)

Hushåll

Mikro- och makroindex, säsongrensade värden. Index, medelvärde=100.

Hushåll

Inställning till kapitalvaruköp i nuläget, säsongrensade nettotal (rätt tidpunkt - fel tidpunkt)

Mikroindex

Sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi. Mikroindex beräknas som genomsnittet av nettotalen (säsongrensade och standardiserade) för frågorna om den egna ekonomin, i nuläget respektive på tolv månaders sikt, samt frågorna om det är förmånligt att köpa kapitalvaror nu och om man planerar att öka inköpen av sådana varor de närmaste tolv månaderna.

Makroindex

Sammanfattar hushållens syn på läget i svensk ekonomi. Makroindex beräknas som genomsnittet av nettotalen (säsongrensade och standardiserade) för frågorna om den svenska ekonomin, i nuläget respektive på tolv månaders sikt, samt frågan om arbetslöshetens utveckling de närmaste tolv månaderna.

Hushåll

POSITIV INSTÄLLNING TILL KAPITALVARUKÖP

Hushållens syn på såväl den svenska som den egna ekonomin förbättrades i oktober.

Mikroindex som sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi steg från 101,2 i september till 103,9 i oktober. Uppgången förklaras främst av att fler hushåll bedömer att det är rätt tidpunkt att köpa kapitalvaror i nuläget.

Makroindex, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, steg något i oktober och uppgår till 102,9. Nivån på båda indikatorerna ligger därmed något över sina historiska genomsnitt och visar på att hushållen är något mer optimistiska än normalt om såväl den svenska som den egna ekonomin.

Utfall och nuläge: Hushållen är mycket positiva till om det är rätt tidpunkt att köpa kapitalvaror nu. Nettotalet har inte varit så högt sedan 2007 och bidrar därmed mycket positivt till nivån mikroindex. Hushållen ser dock något mindre positivt på den egna ekonomin i nuläget och nettotalet ligger nu i nivå med det historiska genomsnittet.

Synen på den svenska ekonomin i nuläget har förbättrats ytterligare och är den fråga som bidrar mest positivt till nivån i makroindex.

Förväntningar och planer: Hushållens förväntningar på såväl sin egen som den svenska ekonomin på tolv månaders sikt steg i oktober. Förväntningarna på arbetslösheten på tolv månaders sikt blev mer optimistiska för femte månaden i rad.

Pris- och ränteförväntningar: Hushållens inflationsförväntningar på tolv månaders sikt uppgår till 2,8 procent i oktober, en ökning med 0,3 procentenheter från föregående månad. Samtidigt har förväntningarna på den rörliga bostadsräntan justerats upp på samtliga tidshorisonter. Den rörliga bostadsräntan förväntas uppgå till 2,26 procent på ett års sikt, 2,74 procent på två års sikt och 3,58 procent på fem års sikt.

Hushållen förväntar sig en ökning av bostadspriserna med 3,3 procent de kommande tolv månaderna, vilket är en nedjustering med 1,3 procentenheter sedan i september.

Svaren samlades in mellan 1 och 15 oktober.

Planerade förändringar i hushållsbarometern

Från och med november 2017 utgår de två frågorna om hushållens bostadsprisförväntningar ur Konjunkturbarometern Hushåll. Från och med januari 2018 kommer frågorna om hushållens planerade bilköp, bostadsköp och renoveringar de närmaste 12 månaderna endast att ingå i undersökningen var tredje månad (januari, april, juli och oktober).

Tabell 12 Hushållsindikatorer

Säsongsrensade värden, index medelvärde = 100

	Medel	jul 2017	aug 2017	sep 2017	okt 2017
Konfidensindikator	100,0	102,2	101,7	101,8	105,3
Makroindex	100,0	100,5	100,5	101,2	103,9
Mikroindex	100,0	101,8	101,3	101,1	102,9

Tabell 13 Hushållsfrågor

Säsongsrensade värden, index medelvärde = 100

	Medel	jul 2017	aug 2017	sep 2017	okt 2017
Egen ekonomi nu	9	12	12	11	9
Egen ekonomi om 12 månader	19	17	15	16	19
Ekonomi i Sverige nu	-8	5	2	6	13
Ekonomi i Sverige om 12 månader	6	-5	-3	-4	1
Arbetslösheten 12 månader framåt	7	2	1	-1	-7
Rätt tidpunkt att köpa kapitalvaror nu	11	18	20	19	25
Hushållets inköp av kapitalvaror 12 månader framåt	-5	-6	-6	-6	-7
Fördelaktigt eller ofördelaktigt att spara nu	19	8	-4	-1	8
Hushållets sparande 12 månader framåt	47	59	56	57	58
Hushållets ekonomiska situation (sparar - skuldsätter sig)	55	63	66	63	62
Köp av bil inom 12 månader	-56	-55	-58	-64	-59
Köp av bostad inom 12 månader	-78	-79	-78	-77	-79
Renovering av bostaden inom 12 månader	-23	-26	-28	-28	-26
Egen arbetslöshetsrisk nu	-8	-15	-15	-17	-20

Tabell 14 Priser och räntor

Medelvärden i procent exklusive extremvärden

	jul 2017	aug 2017	sep 2017	okt 2017
Uppfattad inflation nu	2,9	1,9	2,3	3,0
Förväntad inflation om 12 mån	2,7	2,1	2,5	2,8
Förväntad rörlig bostadsränta om 1 år	2,21	2,27	2,25	2,26
Förväntad rörlig bostadsränta om 2 år	2,74	2,82	2,73	2,74
Förväntad rörlig bostadsränta om 5 år	3,49	3,70	3,47	3,58
Förväntningar på årlig procentuell förändring av bostads- priserna i allmänhet	5,3	5,2	4,6	3,3
Förväntningar på årlig procentuell förändring av priset på den egna bostaden	4,7	4,1	4,3	3,5

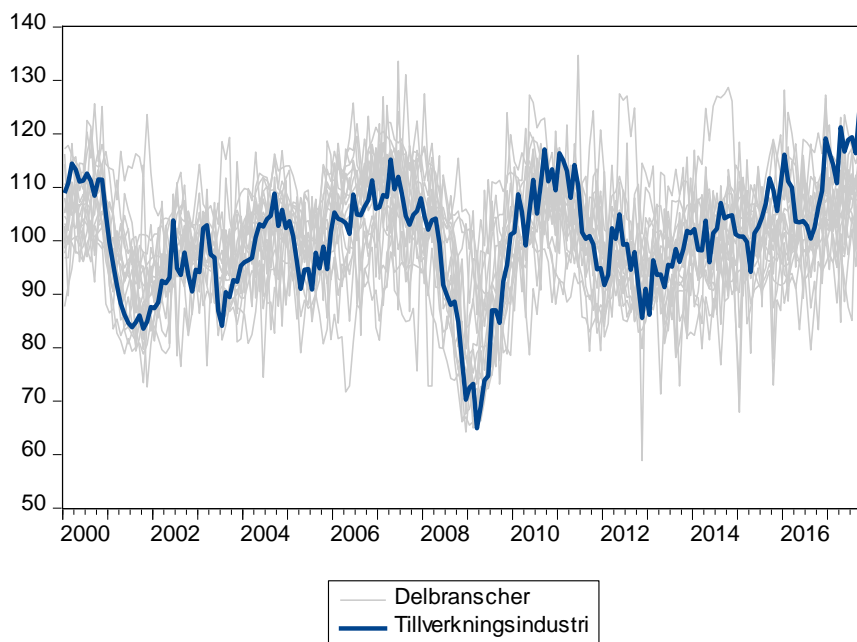
Anmärkning: För en beskrivning av hur KI fastställer vilka observationer som ska utelämnas, se sidan 14 i Metodbok för Konjunkturbarometern på www.konj.se

FÖRDJUPNING

Tillverkningsindustrins konfidensindikatorer

Under tre av de senaste fyra månaderna har tillverkningsindustrins konfidensindikator överstigit samtliga ingående delbranschers konfidensindikatorer. Det kan vid en första anblick tyckas märkligt eftersom aggregatets indikator sammanfattar läget i samtliga delbranscher. I denna fördjupning förklaras vad det beror på samt hur man bör tolka indikatorerna på delbranschnivå.

Diagram 1 Konfidensindikatorer inom tillverkningsindustrin

Att tillverkningsindustrins konfidensindikator kan ligga under eller över samtliga ingående delbranschers konfidensindikatorer beror på att nettotalen för de ingående frågorna standardiseras innan de vägs samman till en indikator.¹ Mer specifikt beror det på att standardavvikelsen för aggregatets nettotal är lägre än för delbranscherna.

STANDARDISERING

Redan innan frågorna slås ihop till en sammanfattande konfidensindikator för respektive bransch standardiseras nettotalen till nya tidsserier med medelvärde 0 och standardavvikelse 1. Standardiseringen gör frågorna lättare att jämföra i och med att effekterna av skillnader i medelvärdet och standardavvikelsen tas bort. Hur stor betydelse varje fråga får i sammanvägningen till en indikator avgörs också av vilken vikt frågan ges. I konfidensindikatorn ges varje fråga lika stor vikt.

För att standardisera nettotalet för en fråga används följande formel:

$$Z(x)_i = \frac{X_i - \hat{\mu}_x}{\hat{\sigma}_x}$$

¹ För en mer detaljerad beskrivning av beräkningen se Metodbok för Konjunkturbarometern www.konj.se/metodbok

$Z(x)_i$ är det standardiserade värdet för nettotalet x

X_i är nettotalet för period i

$\hat{\mu}_x$ är medelvärdet för nettotalet x

$\hat{\sigma}_x$ är standardavvikelsen för nettotalet x

ETT EXEMPEL PÅ EN MYCKET HÖG INDIKATOR FÖR TOTALA INDUSTRIEN

Standardiseringen har också stor betydelse för jämförelser av olika branschaggregat. Följande exempel är hämtat från Konjunkturbarometern för september månad. Frågan om orderstockarnas storlek är en av de tre frågor som ingår i konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin.² Om nettotalet för två branscher avviker lika mycket från sitt medelvärde (täljaren i standardiseringsformeln ovan) kommer standardavvikelsen (nämnaren i standardiseringsformeln) för de olika branscherna avgöra vilken bransch som får det högsta standardiserade nettotalet. I tabell 1 är branscherna livsmedel och textil ett bra exempel på detta. Livsmedel får ett dubbelt så högt standardiserat nettotal som textil eftersom standardavvikelsen är hälften så stor, trots att avvikelsen från medelvärdet är i stort sett lika.

Tabell 1 Orderstocksomdöme för tillverkningsindustrin september 2017

Industri-bransch	Netttotal	Medelvärde	Avvikelse från medelvärde	Standard-avvikelse	Standardiserat nettotal
Tillverkning	18	-17	35	15	2,43
Livsmedel	-14	-34	20	16	1,23
Textil	-7	-26	19	30	0,65
Trävaru	10	-24	34	31	1,11
Massa/papper	26	-17	43	26	1,68
Grafisk	-28	-40	12	21	0,56
Petroleum	-35	-16	-19	24	-0,82
Kemisk	-8	-15	7	22	0,34
Läkemedel	7	5	2	28	0,06
Gummi/plast	11	-30	41	19	2,11
Jord/sten	37	-13	50	28	1,80
Stål/metall	33	-22	55	35	1,57
Metallvaru	26	-20	46	27	1,72
Elektronik	8	-18	26	42	0,61
Elappatur	60	-10	70	26	2,72
Maskin	26	-15	41	32	1,26
Motorfordon	38	-9	47	35	1,36
Transport	42	-1	43	39	1,09

I tabellen syns också att för hela tillverkningsindustrin är det standardiserade nettotalet högre än i alla delbranscher förutom en (elappatur). Förklaringen är att den historiska standardavvikelsen för aggregatet är lägre än för branscherna. Enligt formeln ovan trycker det upp det standardiserade nettotalet.

Normalt sett är inte alla branscher i topp samtidigt. Vissa branscher påverkas till exempel mer av konjunkturläget i omvärlden än andra. Anpassningen av produktionen

² Samma standardisering som beskrivs i exemplet görs för de övriga frågorna som ingår i indikatorn. Konfidensindikatorn beräknas initialt som medelvärdet av de standardiserade nettotalen för de tre frågorna. Därefter sker ytterligare en standardisering så att konfidensindikatorn får medelvärde 100 och standardavvikelse 10.

till efterfrågan sker också olika snabbt i olika branscher. Att branscherna inte följer varandra perfekt över konjunkturcykeln gör att toppar och dalar i branscherna till viss del tar ut varandra i den totala ekonomin. Tekniskt sett blir därför standardavvikelsen lägre ju högre aggregeringsnivån blir.

Ett annat sätt att se på det hela är att det är mer ovanligt att nettotalet avviker så mycket från medelvärdet för ett branschaggregat än för en enskild delbransch.

NÄR HAMNAR INDIKATORN FÖR AGGREGATET ÖVER ELLER UNDER SAMTLIGA DELBRANSCHER?

När den svenska ekonomin exempelvis som nu befinner sig i en högkonjunktur kommer signalerna från delbranscherna att i högre grad än normalt vara positivt samstämmiga. Därmed kommer även aggregatets nettotal att avvika särskilt mycket från sitt medelvärde. När delbranscher som väger tungt avviker förhållandevis mycket från sitt medelvärde kommer aggregatets avvikelse från sitt medelvärde att bli extra stor. Aggregatets lägre standardavvikelse fungerar som en hävstång, det vill säga trycker upp aggregatets konfidensindikator över delbranschernas indikatorer. Analogt gäller att om signalerna är mer negativt samstämmiga än normalt kan konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin understiga samtliga ingående delbranschers konfidensindikatorer.

HUR SKA DÅ KONFIDENSINDIKATORERNA FÖR DELBRANSCHERNA TOLKAS?

Konfidensindikatorn för respektive delbransch kan på grund av standardiseringen av de ingående frågorna inte direkt användas för att se hur mycket eller lite delbranschen bidrar till konfidensindikatorn för aggregatet, i exemplet ovan, hela tillverkningsindustrin. Delbranschens konfidensindikator bör tolkas i jämförelse av nuläget i förhållande till historiken för just den delbranschen.